

A LAP AZ E. M. E.
TULAJDONA**MÉHÉSZETI KÖZLÖNY**A LAPOT AZ E. M. E.
TAGJAI TAGSÁGI
ILLETMÉNY FEJÉBE
KAPJÁK.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
CLUJ—KOLOZSVÁR,
ATTILA-UTCA 10. SZ.Felelős szerkesztő és kiadó: TÖRÖK BÁLINT az E. M. E. főtitkára.
Főmunkatársak, mint az E. M. E. szerkesztő bizottságának tagjai:
dr. LÁSZLÓ MÁRTON, dr. BOGA LAJOS és BALÁZS PÉTER.TELEFON 158. SZ.
A LAP MEGJELENIK
HAVONKÉNT EGYSZER**Réprelem Tagjainkhoz!**

Valamennyien tudjuk, hogy a mai viszonyok között milyen nehéz a megélhetés. E megélhetési nehézségeket ép az E. M. E. is mint jogi személy ép úgy érzi miként az egyesület tagjai. Az év első hónapjában, amikor a tagdíjak esedékessé válnak, azzal a tiszteletteljes kérelemmel fordulunk kedves Méhésztársainkhoz, hogy tagdíjfizetési kötelezettségeiknek e hó folyamán eleget tenni sziveskedjenek, anélkül, hogy erre külön felhívást várnának. Ha a lapban közlünk ismételt felhívást, az amúgy is szűk teret foglaljuk el vele a szakcikk elől, ha levélbeli megkereséseket küldünk, külön munkát és költséget okozunk az egyesületnek. A tagdíjak befizetése nélkül pedig az egyesület nem tud eleget tenni fizetési kötelezettségeinek.

Az E. M. E. tagdíja oly alacsony, egy évre 50 lej vagy 1 kg. méz, hogy annak megfizetése különös gondot nem okozhat egy méhésztársunknak sem. Mégis vannak — mint rendszeren — egyes tagtársak, akik mult évi tagdíjukkal is hátralékban vannak. Hátralékos tagjainkhoz az a tiszteletteljes kérésünk; hogy hátralékaikat a folyó évi tagdíjjal együtt mielőbb sziveskedjenek beküldeni a titkári hivatal címére, mert ellenkező esetben először ügyvédi felszólítást leszünk kénytelenek küldeni, e felszólítás hiábavalósága esetén pedig kénytelen lesz az egyesület peresíteni követelését, ami csak fokozná a T. Tagtárs urak kiadását, mely kiadás-többet jobb célt szolgálna az E. M. E. pénztárában. Hátralékos tagjainknak ezenkívül kénytelenek leszünk a Méhészeti Közlöny küldését is beszüntetni.

Kolozsvárt, 1924 január hó 2-án.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület.

A múra készítés.

Irta: Dr. László Márton.

Volt idő, amikor lenézésben részesült az a méhész, aki méhcsaládjait csak természetes rajokkal gyarapítja. A méhészek virtust csináltak abból, hogy minél többféle módon tudjanak múra készíteni. A tankönyveknek nagy részét a múra készítés variációi foglalták el.

A statisztika ebből az időből a méhészetnek hanyatlását mutatja. A költségrothadás ebben az időben nálunk, de főleg Németországban napirandén volt. Végre is reájöttek méhészeink arra, hogy a múra készítés hátrányos.

A modern iskola a rajoknak mesterségesen

való készítésével annyira szakított, hogy pld. az utóbbi időben megjelent legélesebb német szakmunkák is ugyszolván, csak átsiklanak e kérdés felett rendszerint azzal az indokolással, hogy a múra készítés, mint természetellenes — elvetendő.

Aki csak némileg is ismeri a méheknek természetrajzát, belátja, hogy a modern iskolának igaza van.

Új államot sem lehetne mesterségesen alapítani akként, ha különböző helyekről összeszedett embereket egy külön helyre letelepítenék. A nemzeti létnek történetileg kell születnie és fejlődnie. Éppen ehhez hasonlóan áll a kérdés a méheknek is. A méhállamot sem lehet sikerrel mesterségesen csirálni akként, hogy néhány ezer méhet különböző helyekről összeszedünk és egy termékeny jó anyát hozzátéve valamennyit egy üres méhlekba beültünk. A méhcsaládnak is tehát — épen úgy, mint az emberekből álló nemzetnek — természetes uton kell születnie és fejlődnie, hogy igazán életképes legyen. A méhek állami életében is van munkamegosztás épen úgy, miként az embereknél. Valamint minden nemzetnek vannak vezető emberei; továbbá földmívelő, iparos, kereskedő, hivatalnok stb. osztálya épen úgy a méheknek is vannak vezet-, himport-, mézet hordók; továbbá fiasítást ápolók, építők, belső tisztogatási munkát végzők, melyeknek szám és erőbelileg egymással mind összefüggésben és arányos összhangban kell állaniuk.

A különbség az, hogy a nemzetnél is bajt szül, ha valamelyik osztály aránytalan többségbe jut a másik felett, de az emberek mégis könnyebben tudnak e bajon segíteni mint a méhek. Mert az emberek a kényszerítő körülmények hatása alatt, képesek a foglalkozásukat a fennforgó szükség szerint változtatni, amint azt a világháború története fényesen bizonyítja, ellenben a méheknek nem így van. A méheknek a különböző osztályok kor szerint képződnek. A belső munkát a fiatalok, a külső munkát az idősebb méhek végzik. A különbözőféle belső munkákat is a fiatal méhek különböző korosztályai végzik. Idősebb méh a fiatalabb méhek munkáját, még kényszerítő körülmény esetén sem teljesíti. Így pld. a fiasítás elpusztulhat, kihülhet, de az idősebb méhek még sem adják magukat reá arra, hogy ismét dajkálkodjanak.

Ha tehát bármilyen jó és termékeny anyát is adunk be a múrájra és ha ez az anya bármennyit is petézik, de ha nincs elég fiatal méh, mely a fiasítást ápolja, úgy a család csakhamar elzüllik.

Lassu pusztuláshoz vezet az is, ha az anya nem eléggé termékeny, avagy termékeny ugyan, de elegendő fiatal méh hiánya folytán, nem mer

eleget petézni. Ugyancsak hasonló az eset, ha túlságosan sok a fiasítást ápoló méh és nincs elég külső munkás.

A helyes arányt nagy ritkán és igazán véletlenül el lehet találni, vagy legalább is ezt annyira megközelíteni, hogy a méhek az aránytalanságot át tudják hidalni. Ebben az esetben a múra — egyéb kedvező feltétel fenforgása esetén — épen úgy fejlődik és működik, miként bármely természetes raj. A baj azonban épen ott van, hogy a múra készítésnél az elosztás aránya rossz. Nem létezik az a szakember, aki a helyes arányt — ebben a tekintetben — mindig pontosan eltalálni tudná. Holott a méhek, amikor rajzás van, önmaguktól mindig úgy oszlanak meg, hogy minden korosztályból megfelelő mennyiségű megy is ki, marad is benn.

A múra készítés rendszerint két okból szokott történni és pedig:

a) A méhek különben is készülnek rajozni de a méhész azt a kirajzás előtt mesterségesen elveszi.

b) A méhek rajozni egyáltalában nem készülnek, de a méhész szaporítani akarván méhcsaládjainak számát, a családot kétfelé osztja.

Előbbi esetben, ha szakszerűen és nagyon nagy szerencsével járunk el: sikerülhet a múra. De ebben az esetben is önként érhetőleg a természetes raj jobb.

Utóbbi esetben a méhész — mint ilyen — nagy bünt követ el. Mert a méhek mégis csak jobban tudnak itélni abban a kérdésben, hogy a méhcsalád áll-e az erőnek azon a fokán, a melyen a megosztás lehet-e vagy sem? Kettős bünt követünk el tehát az ilyen családnak megosztásával és pedig: a) az által, hogy mesterségesen osztunk; b) az által, hogy egyáltalán osztunk, holott nem kellene osztani.

Kövessük a modern iskolának tanítását és hagyjunk fel végleg a bármi okból való múra készítéssel.

A méhcsaládok téli gondozása.

A méhcsaládokra télen még jobban kell vigyázni, mint más időszakban, mert a hideg miatt tehetetlenek, felügyelet és gondozás nélkül hamar baj érné őket. A téli gondokat azzal még nem hártottuk el, hogy minden méhcsaládnak elég méze van és teleteljük gondosan történni, amellet még arra is ügyelni kell, hogy téli nyugalmukban senki és semmi ne háborgassa. Övni kell őket a téli ellenségeiktől, melyek vesztükre törnek, mindenféle háborgatástól, melyek bajt hoznak rájuk, a mutatkozó bajokon

rögtön kell segíteni, hogy a tavaszt veszteség nélkül és jó erőben érhessek meg.

Legalább hetenkint egyszer körül kell nézni a méhest és a dúcokat, zörgést, kopogást, hangos beszédet óvatosan kerülve, meg kell figyelni minden családot. Ha csendesek, vagy ha halkan egyformán zümmögnek, rendben vannak; de ha fel-fel riadnak, erősen zúgnak, hogy zugásuk 4—5 lépésre is elhallatszik, baj érte őket. A méhcsalád télen minden baját erős zugással adja tudtúl. Erősen zug, mikor fázik, de erősen zug akkor is, mikor az egész fészek (család) mézért tovább húzódik, hogy a kaptár levegője felmelegedjen. Az élelem, víz és levegő hiányát, a hasmenés kitörését és az anyátlanságot szintén erős zugással jelzi. Néha azonban akkor is zúg, mikor arra épen semmi oka nincsen. Zugásuk okait télen mindig a család megbontása nélkül kell kifürkészni. Számos esetben külső jelek vezetnek rá a méhéshz. Így például: a sok holtméh a kaptár előtt és összerágott lépormorzsa a röpdeszán, az egér garázdálkodását mutatják. Azok a méhek pedig, melyek kijönnek a röpdeszákra, onnét elszállnak és ürülékot potyogtatnak el, a vérhas veszedelmét jelzik.

A befagyott, vagy eldugult röplyukak, vagy ha azokat a család nagyon szükre vette, vagy a méhéshz kelletlenül jobban szükített meg, a légjárás hiányosságának bizonyossága.

Ha az ablak mögötti lépekből is elfogyott már a méz, éheznek a család. Az aljdeszkára leörölt mézjegecek pedig vízhiányra mutatnak.

A téli nyugalmat zavaró ellenségeik közül az egér a legveszedelmesebb. Ha szerét teheti, folytonosan ki és bemászka a röplyukon, bent fészkel a kaptárban, rágja a lépeket s azzal a családot folytonosan háborgatja. Zajtalanul működő fogókkal kell kipusztítani, vagy ha más képen nem bírunk vele, hogy még nagyobb kárt ne tegyen, a kaptárt bontjuk meg. Zsákot kötünk a röplyukra s óvatosan kivesszünk néhány keretet. A zajtól az egér megriad és a zsákba beleszalad. Amint rendbe hoztuk a megzavart családot, a keretbakba hullott és megdermedt méheket a kaptárba viaszasörpörtük, ablaka mögé meleg téglát állítunk, hogy a költőfészkek felmelegedjen s a megdermedt méhek is feléledjenek s a fészkekhez húzódnak. Mihelyt a kaptár levegője a rendes hőfokra süllyedt, a család egészen megcsendesedik.

Az anyátlanság télen gyakori eset. Síró zugással jelzi a méhcsalád. Enyhébb napokon a röpdeszákra és a kaptár falára is kimegy, ide-oda fuikos, mintha az anyát keresné. Ha baján segítve nem lesz, a folytonos zugás miatt elgyengül vagy a vérhas teszi tönkre. Azért, amint az időjárás melegebbre fordul, egyesíteni kell a szomszédjával, vagy egyik gyengébb családdal. Hármaskaptáránál az egyesítés hamar meg van, csak az egyesítő nyílást kell kinyitni s a két család már az első nap össze szokik.

A figyelmes méhéshz előtt nem ismeretlen jelenség, hogy télen amint az idő enyhébbre fordul, egy-egy méh a kaptárból kifelé igyekszik, elszáll, de vissza nem tér. Végperceiket élő öreg dolgozó méhek azok s munkás életüket a kaptáron kívül végzik be, hogy eltakarításuk szomorú munkájától társaikat megkíméljék.

A kiteelés alkalmakor gyakran eltűnődünk azon, hogy némely családok népe szemmel-

láthatóan megfogyott, de halottja nincs. Az imént vázolt jelenség adja meg rá a magyarázatot és az a körülmény, hogy beteleléskor sok öreg méhe volt a családnak, melyek a tél folyamán időről-időre észrevétlenül elhaltak. Az ilyen veszteségeket úgy kerülhetjük el, ha arra is gondolunk, hogy a fiasítást ősszel ne nagyon korán szüntessék be a családok.

Sokkal veszedelmesebb az, ha télen a legnagyobb hidegben s a legszokatlanabb időben tömegesen repünek ki a méhek üríkezés végett. Veszítükbe rohannak, de kénytelenek vele, mert az ürülékot a végbélben visszatartani már nem tudják. Ez a család szorongatott helyzetére mutat s ha az idő hamarosan enyhébbre nem fordul, a vérhas veszedelme zudul rájuk, mellyel szemben a méhéshz segítség a semminél is kevesebb.

Enyhébb időjárásakor a havat vagy a földet szoktáv szívni a méhek vagy vízért a közeli tócsákra járnak. Adni kell nekik vizet azonnal, lépekben vagy alkalmas itatóedényekben. Ha a megjegecedett télkészlet okozná a víz miatti nyugtalanságot, olyan mézes lépeket kell nekik a helyett adni, melyekben a méz folyékonyan maradt.

A gondatlan és kapzsi méhéshz méhcsaládjait az éhség télen gyakran megkínozza. Amiatt kinlódásukat is erős zugással jelzik, ami lassan-lassan zizegővé lesz és végképpen elhal. Amíg az erős zúgást abban nem hagyják, ha azonnal adunk nekik mézet, a bajon segítve van.

Az éhen halt méheket, ha a veszedelmet idejében észrevettük, fel lehet éleszteni. Kezünkbe vesszük egyet vagy kettőt s ha felélednek, a családot azonnal meleg szobába visszük, kasba belesöpörjük s langyos mézzel megpermetezve füllel lekötjük. Amint magukhoz tértek, kaptárba tereljük s mézzel ellátva helyükre állítjuk. Kapzsi méhéshz van, volt és lesz mindig. Olyanok is elegenden vannak, akik meghallgatják a jó tanácsokat, de nem követik s csak az érzékeny károk térítik vissza a jó útra. A kemény és huzamosan tartó hideg is erősen megviseli a családokat. Ha telelésük hiányos volt, vagy ha nem lettek elég melegen betakarva, fáznak s a hideg folytonosan gyötri őket. Azt is erős zugással jelzik. Be kell őket jól takarni, a szélétől védeni s rövidesen megcsendesednek.

Házi mézestészta.*

Itta: Kremnitzkyné Fröhlich Ilona.

Dalauzi. 1 csésze barnapirosra megpergelt mézbe 4 csésze durván megvagdalt diót és 1/2 csésze kissé megpirított mákot teszünk bele, jól összelegyítjük, kevés ideig még a tűzön tartjuk, akkor 1 kávéskanálnyi tisztas zsirt keverünk bele, ostyára egy tömegben, akár kisebb alakokban kirakjuk, összenyomkodjuk s ha teljesen ki nem hűlt, akkor főlészeldeljük. Sokáig eláll.

Judás csók. 1/2 kg. liszt, 30 dkg. hideg, folyékony méz, 15 dkg. vaj (vagy 12 dkg. szép zsir), 10 dkg. porcukor, 1 evőkanálnyi tej, 1/2 citromhéj reszelve, kis késhegynyi szóda,

* Szerzőnek e címen kladott munkája megrendelhető egyesületünk titkárl hivatala útján.

kevesebb borkó, 2 egész tojás fölverve. Ezeket összegyűrjük és betakarva pihentetjük 1 órán át.

Tordai pogácsa. 3—1/2 dcl. tojássárga, 3—1/2 dcl. méz, 1 jó kanálnyi szűrt vaj, vagy helyette 22 dkg. írósvaj, 1 kávéskanál potens (hamuzsír) kevés mézes vízben feloldva, 1 késhegynyi salacali (keves vízben fölolvastva), kevés fahéj, bors, szegfűszeg, gyömbér. A gyurótáblára 5-ös lisztet teszünk, a fentiekkel jól összekeverjük olyanszerű keményre, mint a keményebb természetű kalácstészta és még annyi lisztet teszünk hozzá, hogy kézhez ne ragadjon. Akkora darabokra vágjuk, hogy pogácsákat formálhassunk. Legszébben sütökemencében, enyhébben hevítve, mint ahogyan kalácsnak szoktuk. Sütőcsőben pedig egyenletes tűz mellett kistűjük.

Diós-mákos pathó. 56 dkg. liszt, 32 dkg. írósvaj, 3 dkg. élesztő, késhegynyi só, 4 kocka cukorral, 1 kanál tejjel az élesztőt megélesztjük. Ezt s a fentieket annyi tejjel, mennyit fölvesz, gyenge keményre dolgozzuk. Csak kevés ideig pihentetjük, akkor kisujnyi vékonyra kinyújtjuk, kisdéd fánkvágóval kimetszük, vékonyra kinyújtjuk s az alábbi töltelékkel megtöltjük. **Töltelék:** 30 dkg. mézet megpirítunk, 21 dkg. őrölt diót teszünk bele, ha a dió jóit fölsvizva a mézet s átsült, akkor tejjel föl kell főznünk, míg kenhető lesz, kevés citromhéjat reszelve, kevés fahéjat, kicsi vaníliát, egy marék prézlit teszünk bele, hogy a nedvességet fölsvizva s kenhető legyen. Egész vékonyan kinyújtjuk a kis fánkvágóval kimetszett tészta, azt vékonyan megkenjük a töltelékkel s összesodorjuk, behajjuk pákóformára, fölvert tojással megkenjük s szép pirosra kistűjük. Mákos töltelékot is így készítjük, csak 30 dkg. mézhez 10 dkg. őrölt mák elég.

Különlélek.

Bolgog újévet kívánunk tisztelt olvasóinknak, munkatársainknak és lapunk barátainak.

Gyászhir. Tauber József egyesületi tag mult hó 31-én Nagyváradon elhunyt. Békeporaira.

A méhéshz cukor kiosztásáról ez alkalommal még pontos tájékoztatás nem nyújthatunk. Tekintettel arra, hogy a maximális ár és a kedvezményes ár között az idén nagyon csekély a differencia a méhéshztársak nagyon kevés cukrot igényeltek. A kiosztás idejéről és módjáról a jelentkezett csekély számú tagtársunkat külön levélben fogjuk értesíteni.

A méh árak csendesen emelkednek, 60 L. alatt és felett mozognak detailban. A nagybani árak hl. 45 L. körül mozognak. Készlet igen kevés van. Egyesületünk is vásárolna, ha megfelelő árú garantált jó minőségű vegyes virág, vagy akár mézet kapna.

Méhészeti eszközök kaphatók Kolozsváron a Hann és Társa cégnél és Hirschfeld Károlynál. Nagyváradon a Dzierdzon méhéshztében.

Kaptárak, kerettartó rámak, seprőgaratok, keretlécek elsőrendű minőségben kaphatók az E. M. E. titkári hivatalában. A kaptárak országos mérettűek, 4 keretsorosak, alsó és felső röplyukkal. Ajánljuk méhéshztársainknak, hogy az alább közölt árakon igyekezzenek megvenni szükségletüket, mert közelebből előreláthatólag az árak emelkedni fognak. — A ma érvényben levő árak a következők: kaptárak darabonként 200 lei, kerettartó ráma 20 keret részére 50 lei, seprőgarat 60 lei, keretléc darabonként 1 lei, rajszállító láda darabonként 60 lei, seprő garat a 60 lei, átmeneti kaptárka 10 kerettel a 60 lei, etető-itató vályu a 10 lei, keret-szegző ráma orsz. a 12 lei.